

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТА РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТУРИЗМУ»
(для студентів 4 курсу денної та 5 курсу заочної форм навчання
напряму підготовки – «Туризм»)

Програма навчальної дисципліни та робоча програма навчальної дисципліни «Аналіз діяльності підприємств туризму» (для студентів 4 курсу денної та 5 курсу заочної форм навчання напряму підготовки – «Туризм») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: І. Б. Андренко. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 36 с.

Укладач: І. Б. Андренко

Рецензент: проф., к.е.н. Є. М. Кайлюк

Рекомендовано кафедрою туризму і готельного господарства
Протокол № 1 від 28 серпня 2010 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
1.1. Мета, предмет і місце дисципліни	5
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни	5
1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги	6
1.4. Рекомендована основна навчальна література	7
1.5. Анотація програми навчальної дисципліни	7
2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	9
2.1. Кваліфікаційні вимоги до студентів у сфері гостинності	9
2.2. Тематичний план навчальної дисципліни	10
2.3. Зміст навчальної дисципліни за змістовими модулями	12
2.4. Плани лекцій	15
2.5. Плани практичних занять	17
2.6. Індивідуальне завдання	18
2.7. Самостійна робота студентів	19
2.8. Контрольні запитання для самодіагностики	20
2.9. Індивідуально-консультативна робота	25
2.10. Методики активізації процесу навчання	26
2.11. Система поточного і підсумкового контролю знань студентів ...	27
2.12. Рекомендована література	33
2.12.1. Нормативно-правові акти	33
2.12.2. Основна література	34
2.12.3. Додаткова література.....	35

ВСТУП

Актуальність всебічного дослідження туризму обумовлена його багатогранністю та суспільною значущістю. У багатьох державах світу туризм розвивається як система, що дає всі можливості для ознайомлення з історією, культурою, звичаями, духовними і релігійними цінностями певної країни і її народу, і дає прибуток у державну скарбницю. Туристська індустрія безпосередньо охоплює більшість інших галузей економіки і стимулює їхній розвиток.

Сьогодні в Україні вже відбулося усвідомлення важливості розвитку туризму як одного з ефективних засобів відродження національної економіки завдяки здатності цього сектору забезпечувати значні валютні надходження, створювати значну кількість нових робочих місць та іншим перевагам. Стратегічною метою розвитку туристської індустрії України є вихід її на світовий рівень туристських послуг. Основними передумовами для цього виступають: географічне положення, наявність природного, історико-археологічного туристського потенціалу, політична стабільність та економічне зростання, конкурентоздатність туристських послуг. Україна має всі умови для розвитку туризму та сфери гостинності.

У останні роки намітилася стабілізація економіки, повільне, але неухильне зростання іноземних інвестицій, прогрес у розвитку ділових і партнерських відносин із зовнішнім світом, що вселяє оптимізм і змушує розробляти заходи для створення в нашій країні цивілізованого ринку туризму.

Основна увага в дослідженнях явищ, пов'язаних з туризмом, приділяється питанням економіки та організації. Активізація конкуренції на туристському ринку вимагає використання найбільш ефективних методів управління підприємствами готельної, курортної і туристської сфери. Вибір цих методів для кожного окремого підприємства повинен ґрунтуватися на результатах детально проведеного аналізу діяльності підприємства туризму.

Аналіз діяльності підприємств туризму дозволяє об'єктивно оцінити результати діяльності підприємства в цілому та його структурних підрозділів, виявити вплив внутрішніх та зовнішніх факторів на основні показники діяльності підприємства, а також формувати основу його фінансової політики й ефективного менеджменту.

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма навчальної дисципліни “Аналіз діяльності підприємств туризму” розроблена для студентів, які навчаються за напрямом підготовки “Туризм”.

1.1. Мета, предмет і місце дисципліни

Мета вивчення дисципліни полягає у засвоєнні теоретичних положень з аналізу та оцінки діяльності туристського підприємства, надбанні практичних навичок використання цих знань для прийняття управлінських рішень щодо підвищення ефективності діяльності підприємства.

Предмет вивчення дисципліни – виробничо-збутова, фінансово-економічна діяльність туристських підприємств та їх структурних підрозділів.

Місце дисципліни “Аналіз діяльності підприємств туризму” у структурно-логічній схемі підготовки фахівця наведено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1 – Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення цієї дисципліни	Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну
Мікроекономіка	Написання звітів з практики
Теорія економічного аналізу	Виконання курсових робіт
Економіка підприємства	Виконання дипломних робіт
Фінанси підприємства	
Економіка і ціноутворення в підприємствах туристичної галузі	

1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль 1. Аналіз діяльності підприємств туризму

(3/108) (кредит/годин)

Змістові модулі:

Змістовий модуль (ЗМ) 1.1. Економічний аналіз

Обов’язкові укрупнені навчальні елементи:

1. Економічний аналіз: поняття, предмет, мета, завдання, види.
2. Методологія економічного аналізу.
3. Аналіз обсягу вироблених і реалізованих послуг підприємств готельного господарства, курортної сфери та туризму.
4. Аналіз стану та використання основних засобів.

5. Аналіз використання трудових ресурсів.
6. Аналіз собівартості продукції (робіт, послуг).

Змістовий модуль 1.2. Фінансовий аналіз

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи:

7. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.
8. Аналіз фінансового стану підприємства.
9. Аналіз розміщення і використання капіталу підприємства. Оцінка майнового стану підприємства.
10. Аналіз фінансової стійкості підприємства.
11. Аналіз платоспроможності, ліквідності й ризику банкрутства підприємства.

1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Таблиця 1.2 – Освітньо-кваліфікаційні вимоги до вивчення дисципліни

Вміння та знання	Типові задачі діяльності у яких використовуються вміння та знання	Функції діяльності
З використанням сучасних методик з позицій системного підходу проводити комплексний аналіз діяльності організації та моніторинг послуг готельного, курортного та туристського сервісу	Системний аналіз діяльності підприємств готельного, курортного і туристського сервісу	Планувальна
Проводити системний аналіз макро- і мікросередовища організацій готельного, курортного і туристського сервісу моніторинг основних конкурентів на ринку, у тому числі на світовому		
З використанням сучасних методик і економіко-математичних моделей планувати потреби у матеріальних, фінансових та трудових ресурсах, визначати постачальників	Планування потреби у ресурсах (матеріальних, фінансових, трудових)	
Розраховувати місткість ринку, прогнозувати попит на послуги	Прогнозування динаміки попиту на послуги	
Досліджуючи і прогножуючи вплив факторів сезонності, корегувати відповідні зміни обсягів, асортименту, сезонних цін	Формування оптимального асортименту послуг	
Аналізувати, планувати та прогнозувати обсяг реалізації послуг на різні періоди		
Вести дієвий контроль реалізації послуг, контролювати ефективність діяльності на ринку збуту	Контролювання забезпеченості ресурсами, додержання технології обслуговування	Контрольна

1.4. Рекомендована основна навчальна література

1. Доля В.Т. Экономический анализ: теория и практические методики: Учебное пособие. – К.: Кондор, 2003. – 208 с.
2. Костюк В.О. Техніко-економічний аналіз діяльності підприємств місько-го господарства. Навчальний посібник. – Харків: ХДАМГ, 2002. – 162 с.
3. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посібник. – К.: Знання, 2005. – 662 с.
4. Соболева Е.А., Соболев И.И. Финансово-экономический анализ деятельности туристской фирмы: Учебно-методическое пособие. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 128 с.
5. Андренко І.Б. Методичні вказівки до практичних робіт з курсу “Аналіз діяльності підприємств туризму” (для студентів 4 курсу денної та 5 курсу заочної форм навчання напряму підготовки 6.140103 (6.020107) – “Туризм”). / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: І. Б. Андренко. – Х.: ХНАМГ, 2011. – 75 с.
6. Андренко І.Б. Методичні вказівки до виконання розрахунково-графічних завдань з курсу “Аналіз діяльності підприємств туризму” з дидактичним забезпеченням (для студентів 4 курсу денної та 5 курсу заочної форм навчання напряму підготовки 6.140103 (6.020107) “Туризм / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: І. Б. Андренко. – Х.: ХНАМГ, 2011. – 47 с.
7. Андренко І.Б. Методичні вказівки до самостійної роботи з курсу “Аналіз діяльності підприємств туризму” (для студентів 4 курсу денної та 5 курсу заочної форм навчання напряму підготовки 6.140103 (6.020107) “Туризм”). / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: І. Б. Андренко. – Х.: ХНАМГ, 2011. – 44 с.

1.5. Анотація програми навчальної дисципліни

Анотація програми навчальної дисципліни «Аналіз діяльності підприємств туризму»

Дисципліна належить до циклу дисциплін професійної підготовки. Мета вивчення дисципліни полягає у засвоєнні теоретичних положень з аналізу та оцінки діяльності туристського підприємства та надбанні практичних навичок використання цих знань для прийняття управлінських рішень щодо підвищення ефективності діяльності підприємства. Предметом вивчення є виробничо-збутова, фінансово-економічна діяльність туристських підприємств та їх структурних підрозділів, що виявляється в системі показників. Дисципліна

складається з двох змістових модулів, які розкривають суть економічного та фінансового аналізу діяльності туристського підприємства.

**Аннотация программы учебной дисциплины
«Анализ деятельности предприятий туризма»**

Дисциплина относится к циклу дисциплин профессиональной подготовки. Цели изучения дисциплины состоят в усвоении теоретических положений по анализу и оценке деятельности туристского предприятия и приобретении практических навыков использования этих знаний для принятия управленческих решений по повышению эффективности деятельности предприятия. Предметом изучения является производственно-сбытовая, финансово-экономическая деятельность туристских предприятий и их структурных подразделений, что отображается в системе показателей. Дисциплина состоит из двух содержательных модулей, которые раскрывают суть экономического и финансового анализа деятельности туристского предприятия.

**Annotation of the program of scientific discipline
«Analysis on tourism establishments»**

The discipline belongs the circle of disciplines for the professional training level. The purpose of study the discipline is obtain the theoretical skills on analysis and appraisal of the tourism establishments and practical skills on management decision. The subject of study is production, marketing, financial and economical activities of the tourism establishments and departments are reflected in system of index. The discipline includes two modules in content which represent essence of financial and economical analysis on tourism establishments.

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча програма навчальної дисципліни розроблена відповідно до вимог галузевого стандарту вищої освіти МОН України на базі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра напрямку підготовки “Туризм”.

Структура робочої програми навчальної дисципліни “Аналіз діяльності підприємств туризму” наведена в табл. 2.1.

Таблиця 2.1 – Структура навчальної дисципліни

Характеристика дисципліни: підготовка спеціалістів	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів відповідних ECTS – 2,5: у тому числі: змістових модулів – 2 самостійна робота; розрахунково-графічні завдання	Шифр та назва напрямку: “Туризм ”	За вибором ВНЗ, орієнтовано на ТУР Рік підготовки: 4. Семестр: 8.
Кількість годин: Усього – 90; За змістовими модулями: модуль 1 – 36 год.; модуль 2 – 54 год.	Шифр та назва спеціальності: “Туризм”	Лекції: кількість годин – 30. Практичні (семінарські): кількість годин – 30. Самостійна робота: кількість годин – 30. у т.ч. індивідуальна робота: кількість годин – 18.
Кількість тижнів викладання дисципліни: 15. Кількість годин за тиждень 4.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Вид контролю: іспит

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення аудиторних занять: лекційних, практичних (семінарських). Також велике значення в процесі вивчення і закріплення знань має самостійна робота студентів. Усі ці види занять розроблені відповідно до положень Болонської декларації.

2.1. Кваліфікаційні вимоги до студентів у сфері гостинності

Дисципліна “Аналіз діяльності підприємств туризму” є вибірковою у підготовці бакалаврів з напрямку підготовки “Туризм”.

Необхідна навчальна база перед початком вивчення дисципліни: з метою найкращого засвоєння матеріалу студенти до початку вивчення дисципліни повинні опанувати знання і навички процесів виробництва та обслуговування у

підприємствах готельного господарства.

Інтегрований підхід до викладання дисципліни “Аналіз діяльності підприємств туризму” дозволяє сформувати у студентів певні знання та навички.

Студенту необхідно **знати**:

- сутність, принципи і види фінансово-економічного аналізу;
- особливості використання інструментарію фінансово-економічного аналізу;
- фактори, що впливають на обсяги виробництва і реалізації продукції (послуг)

Студент має **оволодіти практичними навичками**:

- аналізу обсягу вироблених і реалізованих послуг підприємств готельного господарства, курортної сфери, туризму;
- аналізу показників, що характеризують стан і ефективність використання основних фондів готельних, туристських, курортних підприємств;
- аналізу трудових ресурсів підприємств готельного господарства, курортної сфери, туризму;
- аналізу собівартості продукції готельних, курортних, туристських підприємств;
- аналізу прибутку й рентабельності підприємства;
- аналізу розміщення і використання капіталу підприємства;
- аналізу фінансової стійкості підприємства;
- аналізу платоспроможності підприємства, вміти виявляти й аналізувати причини банкрутства суб'єктів господарювання.

Робоча програма навчальної дисципліни розроблена відповідно до вимог галузевого стандарту вищої освіти МОН України освітньо-професійної підготовки бакалавра.

2.2. Тематичний план навчальної дисципліни

При вивченні дисципліни “Аналіз діяльності підприємств туризму” студент має ознайомитися з програмою дисципліни, її структурою, формами та методами навчання, видами та методами контролю знань.

Тематичний план дисципліни “Аналіз діяльності підприємств туризму” складається з двох змістових модулів, кожний з яких містить в собі відносно окремий самостійний блок дисципліни, який логічно пов'язує кілька укрупнених навчальних елементів дисципліни за змістом і взаємозв'язками.

Навчальний процес здійснюється у таких формах : лекційні та практичні заняття, індивідуальні завдання (розрахунково-графічні роботи), самостійна робота студента.

Структура залікового кредиту дисципліни наведена у табл.2.2.

Таблиця 2.2 – Структура залікового кредиту навчальної дисципліни (денна форма навчання)

Тема	Кількість годин			
	лекції	практичні заняття	самостійна робота	індивідуальні завдання
Модуль 1. Аналіз діяльності підприємств туризму				
Змістовий модуль (ЗМ) 1.1. Економічний аналіз				
Тема 1. Економічний аналіз: поняття, предмет, мета, завдання, види.	2	2	1	
Тема 2. Методологія економічного аналізу.	2	2	1	
Тема 3. Аналіз обсягу пропозиції і реалізації послуг підприємств готельного господарства, курортної сфери та туризму.	6	8	1	
Тема 4. Аналіз стану та використання основних засобів.	2	2	1	
Тема 5. Аналіз використання трудових ресурсів.	4	2	1	
Тема 6. Аналіз собівартості продукції (робіт, послуг).	4	4	1	
Разом годин за ЗМ 1.1	20	20	6	9
Змістовий модуль 1.2. Фінансовий аналіз				
Тема 7. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.	2	2	2	
Тема 8. Аналіз фінансового стану підприємства.	2	2	3	
Тема 9. Аналіз розміщення і використання капіталу підприємства. Оцінка майнового стану підприємства.	2	2	2	
Тема 10. Аналіз фінансової стійкості підприємства.	2	2	2	
Тема 11. Аналіз платоспроможності, ліквідності й ризику банкрутства підприємства.	2	2	3	
Разом годин за ЗМ 1.2	10	10	12	9
Усього годин	30	30	30	

Таблиця 2.3 – Структура залікового кредиту навчальної дисципліни (заочна форма навчання)

Тема	Кількість годин			
	лекції	практичні заняття	самостійна робота	індивідуальні завдання
Модуль 1. Аналіз діяльності підприємств туризму				
<i>Змістовий модуль (ЗМ) 1.1. Економічний аналіз</i>				
Тема 1. Економічний аналіз: поняття, предмет, мета, завдання, види.	0,5	0,5	1	
Тема 2. Методологія економічного аналізу.	0,5	0,5	2	
Тема 3. Аналіз обсягу пропозиції і реалізації послуг підприємств готельного господарства, курортної сфери та туризму.	1	1	2	
Тема 4. Аналіз стану та використання основних засобів.	1	1	1	
Тема 5. Аналіз використання трудових ресурсів.	1	1	1	
Тема 6. Аналіз собівартості продукції (робіт, послуг).	1	1	1	
Разом годин за ЗМ 1.1	5	5	8	18
<i>Змістовий модуль 1.2. Фінансовий аналіз</i>				
Тема 7. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.	1	1	6	
Тема 8. Аналіз фінансового стану підприємства.	0,5	1	6	
Тема 9. Аналіз розміщення і використання капіталу підприємства. Оцінка майнового стану підприємства.	0,5	1	6	
Тема 10. Аналіз фінансової стійкості підприємства.	0,5	1	6	
Тема 11. Аналіз платоспроможності, ліквідності й ризику банкрутства підприємства.	0,5	1	4	
Разом годин за ЗМ 1.2	3	5	28	18
Усього годин	8	10	72	

2.3. Зміст навчальної дисципліни за змістовими модулями

МОДУЛЬ 1. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТУРИЗМУ

Змістовий модуль (ЗМ) 1.1. Економічний аналіз

ТЕМА 1. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ: ПОНЯТТЯ, ПРЕДМЕТ, МЕТА, ЗАВДАННЯ, ВИДИ

1.1. Поняття економічного аналізу, предмет, мета, завдання, принципи.

1.2. Види економічного аналізу.

ТЕМА 2. МЕТОДОЛОГІЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

- 2.1. Фактори, що визначають результати господарської діяльності і їх класифікація.
- 2.2. Система показників, що використовуються в економічному аналізі.
- 2.3. Методика економічного аналізу.
- 2.4. Економіко-логічні способи обробки економічної інформації. Прийом порівняння показників. Деталізація економічних показників. Балансовий прийом. Табличний спосіб. Групування. Спосіб перерахунку показників. Метод абсолютних, відносних і середніх величин. Ряди динаміки. Графічний спосіб. Методи детермінованого аналізу.

ТЕМА 3. АНАЛІЗ ОБСЯГУ ПРОПОЗИЦІЇ І РЕАЛІЗАЦІЇ ПОСЛУГ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА, КУРОРТНОЇ СФЕРИ ТА ТУРИЗМУ

- 3.1. Задачі і інформаційне забезпечення аналізу.
- 3.2. Аналіз обсягу вироблених і реалізованих послуг підприємств готельного господарства.
- 3.3. Аналіз обсягу вироблених і реалізованих послуг туристського підприємства.
- 3.4. Аналіз обсягу вироблених і реалізованих послуг підприємств курортної сфери.

ТЕМА 4. АНАЛІЗ СТАНУ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

- 4.1. Значення, задачі і інформаційне забезпечення аналізу.
- 4.2. Аналіз стану основних засобів.
- 4.3. Аналіз ефективності використання основних засобів.

ТЕМА 5. АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ

- 5.1. Значення, задачі і інформаційне забезпечення аналізу використання трудових ресурсів.
- 5.2. Аналіз чисельності, складу і руху робочої сили.
- 5.3. Аналіз використання фонду робочого часу.
- 5.4. Аналіз продуктивності праці.

ТЕМА 6. АНАЛІЗ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ (РОБІТ, ПОСЛУГ)

- 6.1. Поняття собівартості, кошторис, калькуляція. Класифікація витрат. Методи обліку і калькулювання собівартості.
- 6.2. Значення, задачі і інформаційне забезпечення аналізу.
- 6.3. Аналіз структури і динаміки витрат на виробництво і реалізацію продукції (робіт, послуг).

Змістовий модуль (ЗМ) 1.2. Фінансовий аналіз

ТЕМА 7. АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

- 7.1. Мета і методи фінансового аналізу. Зміст фінансового аналізу.
- 7.2. Завдання і джерела інформації аналізу фінансових результатів.
- 7.3. Аналіз складу і динаміки прибутку.
- 7.4. Рентабельність як узагальнюючий показник ефективності діяльності суб'єкта господарювання. Аналіз показників рентабельності.

ТЕМА 8. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

- 8.1. Сутність, мета і завдання аналізу фінансового стану.
- 8.2. Система показників, що використовується для аналізу фінансового стану.
- 8.3. Інформаційна база для аналізу.
- 8.4. Методи аналізу фінансового стану.

ТЕМА 9. АНАЛІЗ РОЗМІЩЕННЯ І ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА. ОЦІНКА МАЙНОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

- 9.1. Значення, завдання й інформаційне забезпечення аналізу джерел формування капіталу.
- 9.2. Аналіз структури активів підприємства.
- 9.3. Аналіз виробничих запасів.
- 9.4. Аналіз дебіторської заборгованості.
- 9.5. Аналіз динаміки і структури джерел формування капіталу підприємства.
- 9.6. Аналіз ефективності й інтенсивності використання капіталу підприємства.

ТЕМА 10. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

- 10.1. Поняття “фінансова стійкість” і фактори, що впливають на неї.
- 10.2. Значення і завдання і інформаційне забезпечення аналізу фінансової стійкості.
- 10.3. Основні показники фінансової стійкості.
- 10.4. Оцінювання фінансової стійкості на основі аналізу співвідношення власного і позикового капіталу.

ТЕМА 11. АНАЛІЗ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ, ЛІКВІДНОСТІ Й РИЗИКУ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА

- 11.1. Поняття платоспроможності й ліквідності підприємства.
- 11.2. Оцінка платоспроможності підприємства на основі показників ліквідності.
- 11.3. Оцінка платоспроможності підприємства на основі аналізу грошових потоків.
- 11.4. Поняття, види й причини банкрутства.
- 11.5. Діагностика вірогідності банкрутства.

2.4. Плани лекцій

МОДУЛЬ 1. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТУРИЗМУ

Змістовий модуль (ЗМ) 1.1. Економічний аналіз

ТЕМА 1. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ: ПОНЯТТЯ, ПРЕДМЕТ, МЕТА, ЗАВДАННЯ, ВИДИ

1.1. Поняття економічного аналізу, предмет, мета, завдання, принципи.

1.2. Види економічного аналізу.

ТЕМА 2. МЕТОДОЛОГІЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

2.1. Фактори, що визначають результати господарської діяльності і їх класифікація.

2.2. Система показників, що використовуються в економічному аналізі.

2.3. Методика економічного аналізу.

ТЕМА 3. АНАЛІЗ ОБСЯГУ ПРОПОЗИЦІЇ І РЕАЛІЗАЦІЇ ПОСЛУГ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА, КУРОРТНОЇ СФЕРИ ТА ТУРИЗМУ

3.1. Задачі і інформаційне забезпечення аналізу.

3.2. Аналіз обсягу вироблених і реалізованих послуг підприємств готельного господарства.

3.3. Аналіз обсягу вироблених і реалізованих послуг туристського підприємства.

3.4. Аналіз обсягу вироблених і реалізованих послуг підприємств курортної сфери.

ТЕМА 4. АНАЛІЗ СТАНУ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

4.1. Значення, задачі і інформаційне забезпечення аналізу.

4.2. Аналіз стану основних засобів.

4.3. Аналіз ефективності використання основних засобів.

ТЕМА 5. АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ

5.1. Значення, задачі і інформаційне забезпечення аналізу використання трудових ресурсів.

5.2. Аналіз чисельності, складу і руху робочої сили.

5.3. Аналіз використання фонду робочого часу.

5.4. Аналіз продуктивності праці.

ТЕМА 6. АНАЛІЗ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ (РОБІТ, ПОСЛУГ)

6.1. Поняття собівартості, кошторис, калькуляція. Класифікація витрат. Методи обліку і калькулювання собівартості.

6.2. Значення, задачі і інформаційне забезпечення аналізу.

6.3. Аналіз структури і динаміки витрат на виробництво і реалізацію продукції (робіт, послуг).

Змістовий модуль (ЗМ) 1.2. Фінансовий аналіз

ТЕМА 7. АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

- 7.1. Мета і методи фінансового аналізу. Зміст фінансового аналізу.
- 7.2. Завдання і джерела інформації аналізу фінансових результатів.
- 7.3. Аналіз складу і динаміки прибутку.
- 7.4. Рентабельність як узагальнюючий показник ефективності діяльності суб'єкта господарювання. Аналіз показників рентабельності.

ТЕМА 8. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

- 8.1. Сутність, мета і завдання аналізу фінансового стану.
- 8.2. Система показників, що використовується для аналізу фінансового стану.
- 8.3. Інформаційна база для аналізу.
- 8.4. Методи аналізу фінансового стану.

ТЕМА 9. АНАЛІЗ РОЗМІЩЕННЯ І ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА. ОЦІНКА МАЙНОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

- 9.1. Значення, завдання й інформаційне забезпечення аналізу джерел формування капіталу.
- 9.2. Аналіз структури активів підприємства.
- 9.3. Аналіз виробничих запасів.
- 9.4. Аналіз дебіторської заборгованості.

ТЕМА 10. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

- 10.1. Поняття “фінансова стійкість” і фактори, що впливають на неї.
- 10.2. Значення і завдання і інформаційне забезпечення аналізу фінансової стійкості.
- 10.3. Основні показники фінансової стійкості.
- 10.4. Оцінювання фінансової стійкості на основі аналізу співвідношення власного і позикового капіталу.

ТЕМА 11. АНАЛІЗ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ, ЛІКВІДНОСТІ Й РИЗИКУ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА

- 11.1. Поняття платоспроможності й ліквідності підприємства.
- 11.2. Оцінка платоспроможності підприємства на основі показників ліквідності.
- 11.3. Оцінка платоспроможності підприємства на основі аналізу грошових потоків.

2.5. Плани практичних занять

За кожною темою викладач проводить практичні заняття. Практичне заняття – форма навчального заняття, спрямована на формування вмінь та навичок виконання певних видів економічної роботи, а саме розрахунків та аналізу економічних показників, обґрунтування висновків щодо напрямків удосконалення діяльності підприємства.

Проведення практичного заняття ґрунтується на попередньо підготовленому матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння студентами необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різної складності для розв’язування їх студентами на занятті.

Практичне заняття включає проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв’язування завдань з їх обговоренням, розв’язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання. У процесі проведення практичного заняття студенти самостійно або у малих групах (за умови попереднього пояснення викладача) розв’язують запропоновані завдання різного рівня складності. Наприкінці заняття з метою виявлення ступеня засвоєння матеріалу викладачем проводиться перевірка роботи, яку виконували студенти, та підведення підсумків з виставленням відповідної оцінки в залежності від результатів виконаної роботи.

Перелік тем практичних занять наведено у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Перелік тем практичних занять

Тема	Кількість годин		Література
	ДО	ЗО	
1	2	3	4
Тема 1. Економічний аналіз: поняття, предмет, мета, завдання, види.	2	0,5	основна [1-3,5]; додаткова [1-11].
Тема 2. Методологія економічного аналізу.	2	0,5	основна [1-3,5]; додаткова [1-11].
Тема 3. Аналіз обсягу пропозиції і реалізації послуг підприємств готельного господарства, курортної сфери та туризму.	8	1	основна [1-3,5]; додаткова [1-11].
Тема 4. Аналіз стану та використання основних засобів.	2	1	основна [1-3,5]; додаткова [1-11].
Тема 5. Аналіз використання трудових ресурсів.	2	1	основна [1-3,5]; додаткова [1-8].
Тема 6. Аналіз собівартості продукції (робіт, послуг).	4	1	основна [1-3,5]; додаткова [1-11].
Разом годин за ЗМ 1.1	20	5	

1	2	3	4
Змістовий модуль 1.2. Фінансовий аналіз			
Тема 7. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.	2	1	основна [1-5]; додаткова [1-11].
Тема 8. Аналіз фінансового стану підприємства.	2	1	основна [3-5]; додаткова [1-11].
Тема 9. Аналіз розміщення і використання капіталу підприємства. Оцінка майнового стану підприємства.	2	1	основна [3-5]; додаткова [1-11].
Тема 10. Аналіз фінансової стійкості підприємства.	2	1	основна [3-5]; додаткова [1-11].
Тема 11. Аналіз платоспроможності, ліквідності й ризику банкрутства підприємства.	2	1	основна [3-5]; додаткова [1-11].
Разом годин за ЗМ 1.2	10	5	
Усього годин	30	10	

2.6. Індивідуальне завдання

Виконання передбачає: систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань із дисципліни та застосування їх при розв'язанні конкретних практичних ситуацій; розвиток навичок самостійної роботи з літературними джерелами та звітністю підприємства.

Індивідуальне завдання полягає у виконанні розрахунково-графічних завдань (далі РГЗ), які виконує студент самостійно при консультуванні викладачем протягом вивчення дисципліни у відповідності до графіка навчального процесу.

Розрахунково-графічні завдання з дисципліни “Аналіз діяльності підприємств туризму” є індивідуальною роботою, метою якої є оволодіння інструментарієм економічного аналізу, вивчення факторів, що впливають на обсяги виробництва і реалізації продукції (послуг) та оволодіння методикою аналізу обсягу пропозиції та реалізації послуг підприємств готельного господарства, курортної сфери, туризму і аналізу фінансової діяльності, придбання навичок у розробці раціональних рішень у галузі туристської діяльності.

Інформаційною базою для виконання розрахунково-графічного завдання “Аналіз діяльності підприємства туризму” є дані статистичної звітності зібрані під час проходження комплексної практики з фаху бакалавр.

Вимоги до оформлення та методика виконання розрахункових завдань наведені у “Методичних вказівках до самостійної роботи з курсу “Аналіз діяльності підприємств туризму” (для студентів 4 курсу денної та 5 курсу заочної форм навчання напряму підготовки 6.140103 (6.020107) “Туризм”)./ Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: І. Б. Андренко. – Х.: ХНАМГ, 2011. – 44 с.

Зміст РГЗ наступний: титульний аркуш, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел, додатки.

Обсяг РГЗ повинен становити в друкованому варіанті 30-50 сторінок. Обсяг часу на виконання РГЗ у годинах становить 36 *годин*.

2.7. Самостійна робота студентів

Для опанування матеріалу дисципліни “Аналіз діяльності підприємств туризму” окрім лекційних, практичних занять, тобто аудиторної роботи, значну увагу необхідно приділяти самостійній роботі.

Основні види самостійної роботи студента:

1. Вивчення додаткової літератури.
2. Робота з законодавчими, нормативними та інструктивними матеріалами.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Підготовка до проміжного та підсумкового контролю.

В процесі підготовки до практичних занять необхідно самостійно опрацювати такі питання:

1. Інформаційна база фінансово-економічного аналізу.
2. Прийом порівняння показників.
3. Деталізація економічних показників.
4. Балансовий прийом.
5. Табличний спосіб.
6. Групування.
7. Спосіб перерахунку показників.
8. Метод абсолютних, відносних і середніх величин.
9. Ряди динаміки.
10. Графічний спосіб.
11. Методи детермінованого аналізу.
12. Основні показники діяльності готельного підприємства. Їх характеристика.
13. Форма статистичної звітності № 1-готель – „Звіт про роботу готелю”, її структура та особливості.
14. Основні показники діяльності туристського підприємства. Їх характеристика.
15. Форма статистичної звітності № 1-ТУР – „Звіт туристичної організації”, її структура та особливості.
16. Основні показники діяльності курортного підприємства. Їх характеристика.

17. Форма статистичної звітності № 1-курорт – „Звіт санаторно-курортного закладу” її структура та особливості.
18. Основні показники з праці. Їх характеристика.
19. Форма статистичної звітності № 1-ПВ – „Звіт з праці”, її структура та особливості.
20. Форма статистичної звітності № 3-ПВ – „Звіт про використання робочого часу”, її структура та особливості.
21. Аналіз складу і структури джерел засобів.
22. Аналіз фінансової стійкості.
23. Аналіз ліквідності балансу.
24. Аналіз платоспроможності підприємства.
25. Аналіз кредиторської і дебіторської заборгованості.
26. Аналіз фінансових коефіцієнтів.
27. Аналіз ділової активності.
28. Вертикальний і горизонтальний аналіз балансу.
29. Аналіз і оцінка складу і структури майна.
30. Оцінка вирогідності банкрутства.
31. Форма фінансової звітності №1-„Баланс”, її структура та особливості.
32. Форма фінансової звітності №2 -„Звіт про фінансові результати”, її структура та особливості.
33. Форма фінансової звітності №3 -„Звіт про рух грошових коштів”, її структура та особливості.
34. Форма фінансової звітності №4 -„Звіт про власний капітал”, її структура та особливості.
35. Форма фінансової звітності №5 -„Примітки до річної фінансової звітності”, її структура та особливості.

2.8. Контрольні запитання для самодіагностики

МОДУЛЬ 1. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТУРИЗМУ

Змістовий модуль (ЗМ) 1.1. Економічний аналіз

ТЕМА 1. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ: ПОНЯТТЯ, ПРЕДМЕТ, МЕТА, ЗАВДАННЯ, ВИДИ

- 1.1. Що розуміють під економічним аналізом, в чому полягає різниця між макро-і мікроекономічним аналізом?
- 1.2. Яка роль аналізу в управлінні підприємством і підвищенні ефективності його діяльності?

- 1.3. Які перспективи розвитку економічного аналізу?
- 1.4. Які завдання економічного аналізу діяльності підприємства?
- 1.5. За якими критеріями класифікують види економічного аналізу?
- 1.6. Охарактеризуйте сучасний стан аналітичної роботи на підприємствах готельного господарства, курортної сфери і туризму.
- 1.7. Охарактеризуйте основні етапи економічного аналізу.
- 1.8. Охарактеризуйте основні типологічні види аналізу.
- 1.9. Назвіть основні принципи економічного аналізу і коротко охарактеризуйте їх.
- 1.10. У чому специфіка тематичного і комплексного аналізу?

ТЕМА 2. МЕТОДОЛОГІЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

- 2.1. Охарактеризуйте формування і використання системи показників в економічному аналізі.
- 2.2. Які характерні особливості методології економічного аналізу?
- 2.3. Які традиційні методи й прийоми використовують в економічному аналізі?
- 2.4. Для чого використовують балансовий метод в економічному аналізі?
- 2.5. У чому суть прийому порівняння? Які типи порівнянь застосовують в аналізі, яка їхня мета? Назвіть основні способи приведення показників до зіставного виду.
- 2.6. Охарактеризуйте основні види відносних і середніх величин.
- 2.7. Яка роль табличного і графічного подання аналітичної інформації?
- 2.8. У чому суть класифікації і систематизації факторів в економічному аналізі?
- 2.9. Які групування використовують в економічному аналізі.
- 2.10. У чому суть факторного аналізу?

ТЕМА 3. АНАЛІЗ ОБСЯГУ ПРОПОЗИЦІЇ І РЕАЛІЗАЦІЇ ПОСЛУГ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА, КУРОРТНОЇ СФЕРИ І ТУРИЗМУ

- 3.1. Які джерела інформації використовують для аналізу обсягу вироблених і реалізованих послуг підприємств готельного господарства, курортної сфери і туризму?
- 3.2. Які показники характеризують обсяг вироблених і реалізованих послуг підприємств готельного господарства?
- 3.3. Які показники характеризують обсяг вироблених і реалізованих послуг туристського підприємства?
- 3.4. Які показники характеризують обсяг вироблених і реалізованих послуг підприємств курортної сфери?
- 3.5. Які показники характеризують обсяг вироблених і реалізованих послуг ресторанного підприємства?

- 3.6. Якими є значення і завдання аналізу виробництва і реалізації послуг підприємств туристської індустрії?
- 3.7. Охарактеризуйте в цілому методику аналізу обсягів виробництва і реалізації послуг (продукції) підприємств готельного господарства, курортної сфери і туризму.
- 3.8. Назвіть фактори, що впливають на зміни обсягу виробництва і реалізації послуг (продукції).
- 3.9. Викладіть методику аналізу ритмічності роботи підприємства.
- 3.10. Як аналізують динаміку і виконання плану виробництва та реалізації продукції?

ТЕМА 4. АНАЛІЗ СТАНУ І ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ФОНДІВ

- 4.1. Які завдання і джерела інформації аналізу стану і використання основних фондів?
- 4.2. Що таке основні фонди? Яка їх роль у роботі готельних, туристських, курортних підприємств?
- 4.3. Як класифікуються основні фонди?
- 4.4. Охарактеризуйте особливості складу і структури основних фондів готельних, туристських, курортних підприємств.
- 4.5. Які показники характеризують технічний стан основних фондів, як їх розраховують?
- 4.6. Які показники характеризують рух основних фондів, як їх розраховують?
- 4.7. Які показники характеризують ефективність використання основних фондів, як їх розраховують?
- 4.8. Охарактеризуйте види оцінки основних фондів. У зв'язку з чим використовують декілька оцінок вартості?
- 4.9. Які методи застосовують для аналізу стану і використання основних фондів?
- 4.10. Від яких факторів залежить фондівдача основних фондів? Охарактеризуйте алгоритм розрахунку впливу факторів.

ТЕМА 5. АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ

- 5.1. Які завдання і джерела інформації аналізу використання трудових ресурсів?
- 5.2. Як класифікують кадри підприємства?
- 5.3. Як аналізують забезпеченість підприємства трудовими ресурсами за кількісними і якісними параметрами?
- 5.4. Назвіть особливості кадрового складу для підприємств готельного і ресторанного господарства, курортної сфери, туризму.
- 5.5. Які показники використовують для аналізу якісного складу трудових ресурсів підприємства?

5.6. Які показники характеризують рух трудових ресурсів на підприємстві, як визначають їх рівень?

5.7. За допомогою яких показників аналізують використання робочого часу і використання трудових ресурсів підприємства?

5.8. Які фактори впливають на продуктивність праці? Назвіть резерви зростання продуктивності праці.

5.9. Охарактеризуйте узагальнюючі, окремі й допоміжні показники продуктивності праці та методику їх розрахунку.

5.10. Назвіть форми оплати праці, особливості їх використання, переваги й недоліки?

ТЕМА 6. АНАЛІЗ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ (РОБІТ, ПОСЛУГ).

6.1. Які завдання і джерела інформації аналізу собівартості продукції (робіт, послуг)?

6.2. Що таке собівартість продукції (робіт, послуг)? Охарактеризуйте основні види собівартості.

6.3. За якими ознаками класифікують витрати на виробництво продукції (робіт, послуг)?

6.4. Назвіть і охарактеризуйте основні статті кошторису й основні статті калькуляції.

6.5. Розкрийте особливості структури собівартості послуг та продукції підприємств готельного і ресторанного господарства, курортної сфери і туризму.

6.6. Чим зумовлена необхідність групування тих самих витрат за економічними елементами і статтями калькуляції?

6.7. Назвіть і коротко охарактеризуйте основні методи обліку і калькулювання собівартості.

6.8. Розкрийте методику аналізу загальної суми витрат на виробництво продукції (робіт, послуг).

6.9. Розкрийте методику аналізу собівартості окремих видів продукції (робіт, послуг).

6.10. Як розраховують і аналізують показник витрат на гривню продукції (робіт, послуг)?

ТЕМА 7. АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

7.1. Назвіть основні завдання і джерела даних для аналізу фінансових результатів.

7.2. Охарактеризуйте поняття “прибуток”, “валовий доход”, “валова виручка”.

7.3. Назвіть і охарактеризуйте основні види прибутку та порядок їх розрахунку.

- 7.4. Назвіть основні джерела формування прибутку підприємства.
- 7.5. Викладіть методику розрахунку впливу факторів на зміну суми прибутку від реалізації продукції (послуг) в цілому по підприємству та за окремими видами продукції (послуг).
- 7.6. Як визначають вплив структури продаж на прибуток підприємства?
- 7.7. Розкрийте сутність поняття “рентабельність”
- 7.8. Охарактеризуйте основні показники рентабельності та методику їх розрахунку.
- 7.9. Назвіть основні фактори, що впливають на рівень рентабельності підприємства.
- 7.10. Охарактеризуйте резерви збільшення прибутку і підвищення рівня рентабельності.

ТЕМА 8. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

- 8.1. Які мета і завдання аналізу фінансового стану?
- 8.2. У чому особливості внутрішнього та зовнішнього аналізу?
- 8.3. Назвіть основні види фінансового аналізу.
- 8.4. З якою метою проводиться експрес-аналіз фінансового стану?
- 8.5. Охарактеризуйте загальну схему фінансового аналізу.
- 8.6. Які відносні показники використовують для аналізу фінансового стану?
- 8.7. Які абсолютні показники застосовують для аналізу фінансового стану?
- 8.8. Охарактеризуйте інформаційну базу для аналізу фінансового стану.
- 8.9. Розкрийте зміст та значення горизонтального та вертикального аналізу фінансової звітності.
- 8.10. Які методи використовують для прогнозування фінансового стану підприємства?

ТЕМА 9. АНАЛІЗ РОЗМІЩЕННЯ І ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА. ОЦІНКА МАЙНОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

- 9.1. Розкрийте роль і завдання аналізу формування капіталу підприємства.
- 9.2. Назвіть джерела інформації аналізу формування капіталу підприємства.
- 9.3. Назвіть основні джерела формування капіталу і коротко охарактеризуйте їх.
- 9.4. Викладіть методику аналізу власних і позикових джерел капіталу.
- 9.5. Які фактори впливають на темпи зростання власного капіталу?
- 9.6. Як аналізують динаміку, склад і структуру позикового капіталу?
- 9.7. Розкрийте методику аналізу кредиторської заборгованості.
- 9.8. Викладіть порядок класифікації і методику горизонтального та вертикального аналізу активів підприємства.
- 9.9. Розкрийте методику аналізу виробничих запасів.
- 9.10. Як аналізують дебіторську заборгованість?

ТЕМА 10. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

- 10.1. Що розуміють під фінансовою стійкістю підприємства.
- 10.2. Розкрийте роль і завдання аналізу фінансової стійкості підприємства.
- 10.3. Назвіть джерела інформації аналізу фінансової стійкості підприємства.
- 10.4. Які фактори впливають на фінансову стійкість підприємства?
- 10.5. За допомогою яких показників оцінюють фінансову стійкість підприємства.
- 10.6. Назвіть основні типи фінансової стійкості підприємства.
- 10.7. Як оцінюють фінансову стійкість підприємства на основі аналізу співвідношення власного і позикового капіталу?

ТЕМА 11. АНАЛІЗ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ, ЛІКВІДНОСТІ Й РИЗИКУ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА

- 11.1. Які завдання і джерела інформації аналізу платоспроможності підприємства?
- 11.2. Розкрийте сутність понять “платоспроможність”, “ліквідність”.
- 11.3. Що таке ліквідність активів, чим вона відрізняється від ліквідності балансу?
- 11.4. Назвіть основні показники ліквідності, охарактеризуйте методику їх розрахунку.
- 11.5. Як оцінюється ліквідність балансу, заснована на співвідношенні абсолютної величини окремих груп активів і пасивів?
- 11.6. Який з елементів оборотних активів є найбільш ліквідним, а який найменш ліквідним?
- 11.7. Викладіть методику оцінки платоспроможності підприємства на основі аналізу грошових потоків.
- 11.8. Які види й причини банкрутства?
- 11.9. Назвіть основні методи діагностики банкрутства.
- 11.10. Які показники використовують для діагностики банкрутства?

2.9. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних занять, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Індивідуально-консультативна робота з теоретичної частини дисципліни проводиться у вигляді:

- 1) індивідуальних консультацій (запитання – відповідь стосовно проблемних питань теоретичного матеріалу дисципліни);

2) групових консультацій (розгляд типових прикладів, практики впровадження та використання нових методів та методик у виробничу практику).

Індивідуально-консультативна робота з практичної частини дисципліни проводиться у вигляді:

1) індивідуальних консультацій (розгляд практичних завдань, стосовно яких виникли запитання);

2) групових консультацій (розгляд практичних ситуацій, які потребують колективного обговорення).

Індивідуально-консультативна робота для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу проводиться у вигляді:

1) індивідуального захисту самостійних та індивідуальних завдань;

2) підготовки рефератів для виступу на науковому семінарі, конференції.

2.10. Методики активізації процесу навчання

При викладанні дисципліни “Аналіз діяльності підприємств туризму” для активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як: проблемні лекції, семінари-дискусії, кейс-метод.

Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми лекції обмежується двома-трьома ключовими моментами: увагу студентів концентрують на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках; використовують досвід закордонних навчальних закладів з роздаванням студентам під час лекцій друкованого матеріалу і підкріпленням головних висновків з питань, які розглядають. При викладанні лекційного матеріалу студентам пропонують питання для самостійного розмірковування. При цьому лектор ставить запитання, які спонукають студента шукати розв'язання проблемної ситуації. Така система примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

На початку проведення проблемної лекції необхідно чітко сформулювати проблему, яку необхідно вирішити студентам. При викладанні лекційного матеріалу слід уникати прямої відповіді на поставлені запитання, а висвітлювати лекційний матеріал таким чином, щоб отриману інформацію студент міг використовувати при розв'язанні проблеми.

Міні-лекції передбачають викладання навчального матеріалу за короткий проміжок часу і характеризуються значним обсягом, складністю логічних побудов, образів, доказів і узагальнень. Міні-лекції проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження.

На початку проведення міні-лекції за вказаними вище темами лектор акцентує увагу студентів на необхідності представити викладений лекційний матеріал у так званому структурно-логічному вигляді. На розгляд виносять питання, що зафіксовані в плані лекцій, але викладають їх стисло. Лекційне заняття, проведене в такий спосіб, спонукає студента до активності і концентрації уваги при сприйнятті матеріалу, а також спрямовує його на використання системного підходу при відтворенні інформації, яку він одержав від викладача.

Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських і інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу.

Розподіл форм і методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни наведений в табл. 2.5.

Таблиця 2.5 – Форми і методи активізації процесу навчання за темами

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
Модуль 1. Аналіз діяльності підприємств туризму	
Змістовий модуль (ЗМ) 1.1. Економічний аналіз	
Тема 1. Економічний аналіз: поняття, предмет, мета, завдання, види.	міні-лекція
Тема 2. Методологія економічного аналізу.	міні-лекція
Тема 3. Аналіз обсягу пропозиції і реалізації послуг підприємств готельного господарства, курортної сфери та туризму.	проблемна лекція, кейс-метод
Тема 4. Аналіз стану та використання основних засобів.	міні-лекція
Тема 5. Аналіз використання трудових ресурсів.	міні-лекція, кейс-метод
Тема 6. Аналіз собівартості продукції (робіт, послуг).	міні-лекція
Змістовий модуль 1.2. Фінансовий аналіз	
Тема 7. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.	міні-лекція кейс-метод
Тема 8. Аналіз фінансового стану підприємства.	міні-лекція кейс-метод
Тема 9. Аналіз розміщення і використання капіталу підприємства. Оцінка майнового стану підприємства.	міні-лекція, кейс-метод
Тема 10. Аналіз фінансової стійкості підприємства.	міні-лекція
Тема 11. Аналіз платоспроможності, ліквідності й ризику банкрутства підприємства.	міні-лекція

2.11. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять.

Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитись в наступних формах:

1. Оцінювання роботи студентів у процесі практичних занять.
2. Оцінювання виконання індивідуального завдання.
3. Проведення проміжного контролю.
4. Проведення підсумкового іспиту.

Загальна оцінка з дисципліни складається з поточної оцінки, яку студент отримує під час практичних занять, оцінки за виконання індивідуального завдання та оцінки за виконання завдань проміжного та підсумкового контролю.

Порядок поточного оцінювання знань студентів

Поточне оцінювання здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- 1) активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять;
- 2) виконання індивідуального завдання (РГЗ);
- 3) виконання завдань проміжного контролю.

Контроль систематичного виконання самостійної роботи та активності на практичних заняттях

Оцінювання проводиться за 4-бальною шкалою за наступними критеріями:

- 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- 2) ступінь засвоєння матеріалу з дисципліни;
- 3) ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- 4) уміння поєднувати теорію з практикою при розгляданні виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків при виконанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
- 5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Оцінка “відмінно” ставиться за умови відповідності виконаного завдання студента або його усної доповіді до усіх п'яти зазначених критеріїв. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку студента на відповідну кількість балів.

При оцінювання практичних завдань увага приділяється також якості та самостійності їх виконання, своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась з вимог не буде виконана, то оцінка буде знижена.

Оцінка знання матеріалу, оцінюється за 4-бальною системою та згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів перекладається в систему оцінювання за шкалою ECTS (табл. 2.6).

Проміжний контроль

Проміжний контроль рівня знань передбачає виявлення опанування студентом лекційного матеріалу та вміння застосовувати його для вирішення практичної ситуації і проводиться у вигляді тестування. При цьому тестове завдання може містити як запитання, що стосуються суто теоретичного матеріалу, так і запитання, спрямовані на розв'язання практичного завдання.

Тестове завдання містить запитання одиничного і множинного вибору різного рівня складності. Для оцінювання рівня відповідей студентів на тестові завдання використовуються наступні критерії оцінювання:

оцінка “відмінно” – виставляється у випадку, якщо студент правильно відповів на 20 - 18 тестових запитань;

оцінка “дуже добре” – 17-16 правильних відповідей;

оцінка “добре” – 15-13 правильних відповідей;

оцінка “задовільно” – 12 - 10 правильних відповідей;

оцінка “достатньо” – 9-7 правильних відповідей;

оцінка “незадовільно” – 6-5 правильних відповідей;

оцінка “незадовільно” – 4-2 правильних відповідей.

Тести для проміжного контролю обираються із загального переліку тестів за відповідними змістовими модулями.

Таблиця 2.6 – Шкала перерахунку оцінок результатів контролю знань студентів

Оцінка за національною шкалою	Визначення назви за шкалою ECTS	ECTS оцінка	% набраних балів
1	2	3	4
<i>Відмінно</i>	<i>Відмінно</i> – відмінне виконання лише з незначними помилками	A	більше 90 – 100
<i>Добре</i>	<i>Дуже добре</i> – вище середнього рівня з кількома помилками	B	більше 80 – 90 включно
	<i>Добре</i> – загалом правильна робота з певною кількістю грубих помилок	C	більше 70 – 80 включно

1	2	3	4
Задовільно	<i>Задовільно</i> – непогано, але зі значною кількістю недоліків	D	більше 60 – 70 включно
	<i>Достатньо</i> – виконання задовольняє мінімальні критерії	E	більше 50 – 60 включно
Незадовільно	<i>Незадовільно*</i> – потрібно попрацювати перед тим, як перездати тест	FX	більше 25 – 50 включно
	<i>Незадовільно</i> – необхідна серйозна подальша робота з повторним вивченням змістового модуля	F	від 0 – 25 включно

Критерії оцінювання індивідуального завдання (розрахунково-графічної роботи)

Індивідуальне завдання (розрахунково-графічна робота) оцінюється за такими критеріями:

- 1) самостійність виконання;
- 2) логічність та послідовність викладення матеріалу;
- 3) повнота розкриття теми практичного завдання;
- 4) обґрунтованість висновків;
- 5) використання статистичної інформації та додаткових літературних джерел;
- 6) наявність конкретних пропозицій;
- 7) якість оформлення.

Проведення підсумкового (модульного) контролю

Підсумковий (модульний) контроль здійснюється та оцінюється за двома складовими : лекційною та практичною. Підсумковий контроль проводиться у письмовій формі після того як розглянуто увесь теоретичний матеріал та виконані практичні завдання в межах кожного з змістових модулів.

Завдання підсумкового (модульного) контролю містить тестові завдання з лекційного курсу та практичне завдання.

Проведення підсумкового контролю

Умовою допуску студентів до іспиту є позитивні оцінки з поточного контролю знань та захист розрахунково-графічних робіт.

Іспит здійснюється у письмовій формі за екзаменаційними білетами. Екзаменаційний білет містить завдання з лекційного курсу та практичне завдання.

Відповіді студентів оцінюють відповідно до кваліфікованих вимог до бакалаврів напряму підготовки 6.140103 (6.020107) “Туризм”.

Зразок екзаменаційного білету

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра туризму і готельного господарства

Спеціальність 6.020107 “Туризм”

Курс 4 семестр 8

Навчальна дисципліна
“ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТУРИЗМУ ”

Екзаменаційний білет № 1

1. Тестові завдання:

1. Економічний аналіз це ...
2. Предмет економічного аналізу - ...
3. Об'єкт економічного аналізу - ...
4. Основні завдання економічного аналізу - ...
-

50. Платоспроможність підприємства – це:

- а) можливість реалізації матеріальних оборотних активів для перетворення їх на грошові кошти;
- б) збільшення ліквідності активів підприємства;
- в) спроможність підприємства у строк і у повному обсязі погасити свої поточні зобов'язання;
- г) можливість товарно-матеріальних цінностей підприємства легко перетворюватися на ліквідні кошти або гроші.

2. Задача:

Використовуючи данні фінансової звітності, проаналізуйте фінансову стійкість підприємства коефіцієнтним способом.

Затверджено на засідання кафедри туризму і готельного господарства.
Протокол № ____ від _____ 20 __ р.

Зав. кафедрою _____ д.е.н., проф. Писаревський І.М.

Екзаменатор _____ к.е.н., доц. Андренко І.Б.

Оцінка А. Студент дає абсолютно правильні відповіді на 91-100% тестів. Теоретичні запитання розкриті повністю, з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі додаткового матеріалу, законодавчих актів та нормативних документів. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою. Практичне завдання виконано як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом, висновки до завдань аргументовані й обґрунтовані.

Оцінка В. Студент дає правильні відповіді на 81-90% тестів. Теоретичні запитання розкриті повністю, програмний матеріал викладено згідно з матеріалом дисципліни. При виконанні практичних завдань студент ефективно застосовує основні знання навчального матеріалу, що передбачений навчальною програмою. Практичні завдання виконуються в цілому правильно з використанням типового алгоритму, при їх виконанні студент припускається окремих несуттєвих помилок.

Оцінка С. Студент дає правильні відповіді на 71-80% тестів. Теоретичні запитання розкриті повністю, проте при викладенні програмного матеріалу допущені незначні помилки. У процесі виконання практичних завдань студент застосовує основні знання навчального матеріалу, що передбачені навчальною програмою. Практичні завдання виконуються загалом правильно з використанням типового алгоритму. При їх виконанні студент припускається несуттєвих помилок.

Оцінка Д. Студент дає правильні відповіді на 61- 70% тестів. Теоретичні запитання розкриті частково, допущено суттєві похибки, які впливають на зміст відповіді. При виконанні практичних завдань студент без достатнього розуміння застосовує навчальний матеріал, припускається значних помилок.

Оцінка Е. Студент дає правильні відповіді на 51-60% тестів. Теоретичні запитання розкриті частково або зовсім не розкриті. При виконанні практичних завдань студент припускається досить великої кількості грубих помилок, стикається зі значними труднощами при виконанні типового алгоритму завдання, виявляє здатність до викладення думки на елементарному рівні.

Оцінка Ф. Студент дає правильні відповіді не менш як на 50% тестів, виконати практичні завдання не може, стикається зі значними труднощами при виконанні типового алгоритму завдання, виявляє здатність до викладення думки на елементарному рівні. Теоретичні запитання не розкриті.

Оцінка FX. Студент дає до 50% правильних відповідей на тести, виконати практичні завдання не може, стикається зі значними труднощами при

виконанні типового алгоритму завдання. Теоретичні запитання не розкриті.

Підсумкова оцінка з дисципліни розраховується як середня з кількох складових, що враховує оцінки кожного виду контролю (оцінки за результатами поточного модульного контролю протягом семестру та оцінка за результатами екзамену).

Підсумкова оцінка з дисципліни згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів Академії в систему оцінювання за шкалою ECTS конвертується в підсумкову оцінку за шкалою ECTS.

Таблиця 2.7 – Шкала перерахунку оцінок результатів навчання в різних системах оцінювання

Система оцінювання	Шкала оцінювання						
Внутрішній вузівський рейтинг, %	100-91	90-71		70-51		50-0	
Національна 4-бальна і в системі ECTS	5 відмінно A	4 добре B, C		3 задовільно D, E		2 незадовільно FX, F	
Внутрішній вузівський рейтинг у системі ECTS, %	100-91	90-81	80-71	70-61	60-51	50-26	25-0
Національна 7-бальна і в системі ECTS	відмінно A	дуже добре B	добре C	задовільно D	достатньо E	незадовільно* FX*	незадовільно F**

* – з можливістю повторного складання;

** – з обов'язковим повторним курсом

2.12. Рекомендована література:

2.12.1. Нормативно-правові акти:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку України
2. Роз'яснення щодо заповнення державного статистичного спостереження за формою №1 – готель (річна) “Звіт про роботу готелю”
3. Інструкція щодо заповнення форми державної статистичної звітності № 1-ТУР№182/2622 от 19.03.1998 р.
4. Інструкція щодо заповнення державного статистичного спостереження за формою №1 послуги, річна, “Звіт про обсяги реалізованих послуг”

№811/9410 від 02.07.2004 р.

5. Інструкція щодо складання державного статистичного спостереження за формою №11-ОЗ “Звіт про наявність та рух основних засобів, амортизацію(знос)”, №712/8033 від 13.08.2003 р.
6. Інструкція щодо заповнення форм державної статистичної звітності про використання робочого часу, №74/4295 від 08.02.2000 р.
7. Роз’яснення щодо складання статистичної звітності за формами №1-ПВ термінова, місячна, №1-ПВ, термінова-квартальна “Звіт з праці”

2.12.2. Основна навчальна література:

1. Доля В.Т. Экономический анализ: теория и практические методики: Учебное пособие. – К.: Кондор, 2003. – 208 с.
2. Костюк В.О. Техніко-економічний аналіз діяльності підприємств місько-го господарства. Навчальний посібник. – Харків: ХДАМГ, 2002. – 162 с.
3. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посібник. – К.: Знання, 2005. – 662 с.
4. Соболева Е.А., Соболев И.И. Финансово-экономический анализ деятельности туристской фирмы: Учебно-методическое пособие. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 128 с.
5. Андренко І.Б. Методичні вказівки до практичних робіт з курсу “Аналіз діяльності підприємств туризму” (для студентів 4 курсу денної та 5 курсу заочної форм навчання напряму підготовки 6.140103 (6.020107) – “Туризм”). / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: І. Б. Андренко. – Х.: ХНАМГ, 2011. – 75 с.
6. Андренко І.Б. Методичні вказівки до виконання розрахунково-графічних завдань з курсу “Аналіз діяльності підприємств туризму” з дидактичним забезпеченням (для студентів 4 курсу денної та 5 курсу заочної форм навчання напряму підготовки 6.140103 (6.020107) “Туризм / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: І. Б. Андренко. – Х.: ХНАМГ, 2011. – 47 с.
7. Андренко І.Б. Методичні вказівки до самостійної роботи з курсу “Аналіз діяльності підприємств туризму” (для студентів 4 курсу денної та 5 курсу заочної форм навчання напряму підготовки 6.140103 (6.020107) “Туризм”). / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: І. Б. Андренко. – Х.: ХНАМГ, 2011. – 44 с.

2.12.3. Додаткова література:

1. Гинзбург А.И. Экономический анализ. – СПб.: Питер, 2005. – 176 с.
2. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 224 с.
3. Замедлина Е.А., Козырева О.Н. Экономика отрасли: туризм: Учеб. пособие. – М.: Альфа-М: ИНФРА-М, - 2007. – 205 с.
4. Канке А.А., Кошечая И.П. Анализ финансово-хозяйственной деятельности предприятия: Учебное пособие. – М.: Форум: ИНФРА-М, 2004. – 288 с.
5. Коган Т.Л., Бабуцкий П.Я. Экономика, организация и планирование гостиничного хозяйства. – К. Вища школа, 1980. – 230 с.
6. Кононенко О. Анализ финансовой отчетности. – Х.: Фактор, 2005.– 156 с.
7. Кузнецов В., Маханько О. Усе про облік та організацію громадського харчування. – Х.: Фактор, 2007. – 320 с.
8. Навчально-методичний посібник до самостійного вивчення дисципліни “Теорія економічного аналізу” (для студентів економічних спеціальностей за напрямом 0501 “Економіка та підприємництво” та 0502 “Менеджмент” – Укл.: Мочаліна З.М. – Харків: ХНАМГ, 2004 – 131 с.
9. Ткаченко Т.І., Гаврилюк С.П. Економіка готельного господарства і туризму: Навч. Посібник. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. – 179 с.
10. Чуев И.Н., Чечевицына Л.Н. Анализ финансово-хозяйственной деятельности: Учебник. – М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К», 2004. – 352 с.
11. Усе про облік та організацію готельного бізнесу. – Х.: Фактор, 2007. – 272 с.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Програма навчальної дисципліни та
робоча програма навчальної дисципліни
«Аналіз діяльності підприємств туризму»
(для студентів 4 курсу денної та 5 курсу заочної форм навчання
напряму підготовки – «Туризм»)

Укладач: **АНДРЕНКО** Ірина Борисівна

В авторській редакції

Комп'ютерне верстання: *Н. Ю. Гаврилiна*

План 2011, поз. 418 Р

Підп. до друку 20.03.2012 р.

Друк на ризографі

Тираж 10 пр.

Формат 60x84/16

Ум. друк. арк. 1,8

Зам. № 9204

Видавець і виготовлювач:
Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rektorat@ksame.kharkov.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК №4064 від 12.05.2011 р.